

*Кравченко С. О., Канівець Н. С., Локес-Крупка Т. П., кандидати ветеринарних наук
Полтавська державна аграрна академія*

СПОСІБ ЗОНДУВАННЯ РУБЦЯ У ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ

Рецензент – кандидат ветеринарних наук Н. І. Дмитренко

Розглянутий в роботі спосіб дає змогу проводити зондування передшлунків у великої рогатої худоби зондами різних діаметрів з метою виконання діагностично-терапевтичних заходів, що полегшує відбір проб вмістимого рубця, виведення газів за тимпанії та введення лікарських препаратів. Зручне уведення зонду досягається застосуванням зівника власної конструкції. Через зазначений вище зівник можна вводити зонд великій рогатій худобі різних вікових груп. Отримані результати апробовані у виробничих умовах.

Ключові слова: зонд, зівник, спосіб, тварина, велика рогата худоба.

Постановка проблеми. Стан обміну речовин, продуктивність і здоров'я в жуйних переважно залежить від роботи передшлунків. Спожитий корм у передшлунках піддається мацерації, дії слини і аутоферментів, впливу симбіотної мікрофлори – бактерій, грибів, інфузорій. Бактерії, інфузорії розщеплюють клітковину і крохмаль корму з утворенням коротко ланцюгових жирних кислот (КЖК) тощо. Тому для оцінки роботи передшлунків проводять загальні клінічні (огляд, пальпація, перкусія, аускультация) та спеціальні дослідження. Одним із таких методів є зондування. Його виконують з різною метою: лікувальною (виведення газів – за гострої тимпанії рубця; промивання передшлунків; введення лікарських препаратів) та діагностичною (відбір вмістимого рубця, сичуга для лабораторного дослідження тощо) [1].

Постановка зонду часто супроводжується технічними труднощами, тому розробка і апробація альтернативних способів зондування рубця у великої рогатої худоби є актуальною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання проблеми. В спеціальній ветеринарній літературі описані найбільш широковживані способи зондування рубця, а саме:

- введення зонду через зівник «Російський» [1] – недоліком є складність і незручність фіксації у ротовій порожнині та пошкодження слизової оболонки ясен, язика та зубної емалі тварини;

- введення зондів на основі зівника Байєра [2] – недоліком є травмування ротової порожнини тварини під час фіксації зівника для введення зонду, через неврахування анатомічних особливостей тварин залежно від віку та конституції;

- введення зонду магнітного удосконаленого (ЗМУ-1), що у своїй будові містить порожнистий металевий шток діаметром 10 мм [1–2] – недоліком є обмеженість можливості введення зондів різного діаметру та призначення, а фіксована довжина штоку не враховує анатомічних властивостей тварин, які залежать від віку та маси тіла.

Метою наших досліджень було вдосконалення способу введення зонду в рубець великої рогатої худоби.

Завдання дослідження – розробка та апробація вдосконаленого способу введення зонду в рубець великої рогатої худоби.

Матеріали і методи досліджень. Роботу проводили на базі кафедри терапії Полтавської державної аграрної академії та аграрних господарств різних форм власності Полтавської області: ДП СП «Ювілейне» і ТОВ «Дукла» впродовж 2007–2009 років.

Дослідження виконані відповідно до Закону України «Про захист тварин від жорстокого поводження» (2007), з дотриманням концепції 3R згідно з загальними принципами експериментів на тваринах, які ухвалені на Першому національному конгресі з біоетики (Київ, 2001) та узгоджені з положеннями Європейської конвенції про захист хребетних тварин, яких використовують для експериментів та інших наукових цілей (Страсбург, 1985).

Результати досліджень. Розроблено спосіб введення зонда в рубець жуйних, на який отримано патент України на корисну модель [3].

Даний спосіб передбачає, після підготовки тварини шляхом голодної дієти впродовж 8,5–16,5 годин та напування її 4,2–8,7 літрами теплої пийла, введення зонду в зівник через розсувний металевий шток регульованої довжини 200–280 мм, з циліндричною поверхнею і регульованим анатомічним вигином $\alpha=8-14^\circ$ посередині та діаметром 18–25 мм, який збільшується за рахунок відлітої галтели на вхідному кінці штоку.

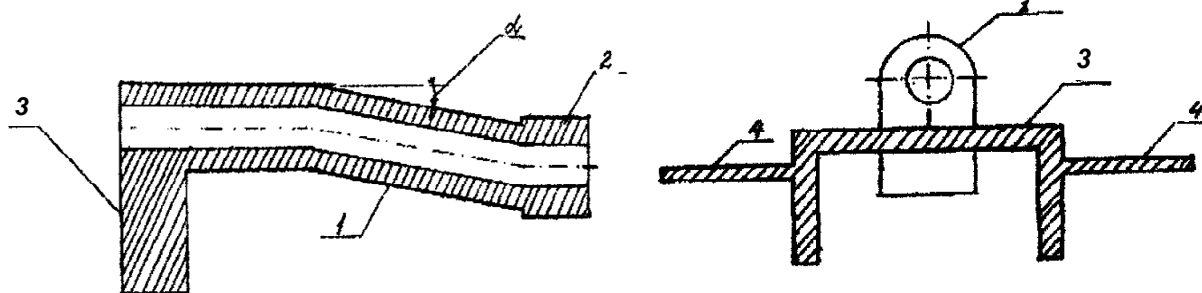

Рис. 1–2. Профільна та фронтальна проекція зівника (1 – розсувний металевий шток; 2 – галтеля; 3 – вхідний кінець штоку; 4 – фіксуючі ручки; а – анатомічний вигин)

Фіксація зівника в ротовій порожнині великої рогатої худоби проводиться лікарем або фельдшером ветеринарної медицини, який лівою рукою виводить язик тварини назовні, уводить зівник у ротову порожнину та фіксує його за допомогою П-подібної пластини, у цьому разі металевий шток вводиться по центру твердого піднебіння до кореня язика, а пластину розташовують на беззубому краї щелепи, після чого швидко послаблюють натяг. Зівник закріплюється за допомогою фіксуючих ремінців довжиною 65–115 мм.

Сутність технічного рішення пояснюється кресленнями, що наведені на рисунках 1–2.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Загальна терапія і профілактика внутрішніх хвороб тварин : Практикум / [Левченко В. І., Кондрахін І. П., Богатко Л. М. та ін.]. – Біла Церква, 2000. – 224 с.

2. Клінічна діагностика хвороб тварин / [Левченко В. І., Влізло В. В., Кондрахін І. П. та ін.]; за ред. В. І. Левченка. – Біла Церква, 2004. – С. 228–234.

Таким чином, за допомогою ковтальних рухів та скорочення стравоходу, через зазначений вище зівник можна вводити зонди різних діаметрів для виконання діагностично-терапевтичних заходів, а саме відбору проб вмісту рубця, виведення газів та введення лікарських препаратів.

Висновок. У результаті проведених досліджень розроблено удосконалений спосіб зондування рубця у великої рогатої худоби, що відрізняється зівником власної конструкції. Спосіб апробовано та захищено патентом України на корисну модель.

3. Пат. 58094 Україна, МПК (2009) А61D99/00 Спосіб введення зонда у рубець жуйних / П. І. Локес, Н. С. Ульянов, С. О. Кравченко, О. С. Дев'ятко, Т. Л. Бурда, О. В. Чуб, Т. П. Локес ; заявл. 29.10.2010 ; опубл. 25.03.2011. Бюл. № 6.